

דבר המסכת "אין לו אלוהים"?

דע מה למעלה
ממר, עין רואה
ואזן שומעת,
וכל מעשיר
בספר נכתבו:

אבות ב, א

רבי יהודה הנשיא "נותן בראש" האמירה הזאת מקסימה אותי, משהו כמו 1,800 שנים לאחר שנאמרה. שנים-עשרה מילים שהן יצירת מופת. היצירה הזאת מזכירה לי את תיאורו של הבר חרדי מפי אשתו בספרה של נעמי רגן, סופרת דתייה: "י... היא חשפה את הסוד [...] הוא לא האמין באמת בה [...] הוא הדף אותה והכה בה משום שלא הייתה בו יראת שמים, מפני שלא היה בו שום חשש שהי צופה בו ומתכנן כביכול את ההתחשבות." (בת יפתח, כתר, 1989, עמוד 189). והיא מזכירה לי את שירו החילוני למהדרין של ירון אנוש, עיתונאי ושדרן: "אדם מתבונן/ במבט על/, מפסגה של הר/, על בני האדם./ סוקר ובוחן/ מעשים ודרכים/, ושופט אנשים./ מין אדם אלוהים// ומעליו.../ על פסגת הר/ קצת גבוה יותר/, מתבונן עוד אדם./ סוקר ובוחן...// ומעליו..." (קטעי אנוש, דליה פלד מויל, 1982).

אז מי חופשי? (למי שקרא את דבריו של בן לנדאו ב"דבר המסכת" לפני שבועיים)

אילת אסקוידו

שמיני ויקרא ט, א-יא, טז

פרשת השבוע למשפחה

לא ברור לגמרי מה היתה הסיבה לעונש החרף כל כך של בני אהרון. חז"ל ופרשני המקרא לדורותיהם ניסו למצוא סיבות לעונש (פירוש מוצלח במיוחד פורסם בגיליון של שנה שעברה - סומלץ), אך אנו ננסה להתמקד דווקא בתגובה של אהרון.

חשבו על מקרה בו התנהגת בצורה לא הכי טובה וקבלתם ביקורת או נענשתם עליו - מה היתה התגובה שלכם? אלו סוגים נוספים של תגובות אפשריים? מה גורם לאותו אדם להגיב בצורה שונה על עונשים דומים?

לאחר מותם של נדב ואביהוא פונה משה לאהרון: "ויאמר משה אל אהרון הוא אשר דבר הי לאמר בקרבי אקדש ועל פני כל העם אפבד וידם אהרון" (י"ג, 3). הדממה של אהרון יוצרת הרבה רעש - גם לקורא הרגיל וגם אצל הפרשנים. אהרון לא זועק ולא בוכה, אהרון לא בא בטרוניה כלפי משה או כלפי אלוהים, אהרון לא מאשים את עצמו ולא מאשים את בניו - אהרון דומם. ואולי בתוך הדממה הזו מקופלים גם כל ההנ-ים ללא-ים לעיל.

מה המשמעות של דממה? מתי אנחנו שותקים ולא מגיבים? האם היו לכם מקרים שבהם הייתם דוממים כלפי חוץ אך זעקתם מבפנים?

בהמשך הפרק אנו רואים את אהרון מגיב בצורה שונה. כאשר משה נזף בו על התנהגות שני בניו הנותרים - אלעזר ואיתמר, שלא אכלו את קורבן החטאת במקום הקדוש, נחלץ אהרון לעזרתם ויוצא בצורה ברורה כנגד משה: "וידבר אהרון אל משה הן היום הקריבו את חטאתם ואת עלתם לפני ה' ותקראנה

מקטירים על המזבח: "ויקחו בני אהרון נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש וישימו עליה קטרת..." (י"ג, 1). לכאורה בני אהרון ממשיכים בתהליך הרצוי, הם "מגדילים ראש".

מה לדעתכם אמורה להיות התגובה של אלוהים למעשיהם? נסו להיזכר במקרים שבהם פעלתם בדרך שנראתה לכם נכונה וטובה, אך ההורים או מבוגרים אחרים חשבו שהיא לא טובה. איך הגיבו ההורים/מבוגרים? מה היתה תחושתכם? האם רציתם "לענות" להם? איך יודעים מתי מעשה הוא רצוי ומתי לא?

כפי שכבר נרמז מהשאלות הקודמות, אלוהים לא מרוצה ממעשיהם של נדב ואביהוא: "ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימתו לפני ה'" (י"ג, 2). שימו לב שהפסוק חוזר על אותן מילים שכבר הזכרנו בתחילת הדברים. גם ביחס לקורבנות מתוארת אש שיוצאת מלפני ה' ואוכלת אותם, רק שבמקרה שלנו היא לא אוכלת את הקורבן, אלא את המקריב - שני בני אהרון. החזרה על אותן מילים יכולה ליצור אצל מי שקורא את הפרשה ציפייה של קבלה, אך הסוף מזעזע. מה קרה? מה לא בסדר? מדוע פתאום התגובה כה קשה? הפרשה מציינת שהקטורת שהקריבו בני אהרון היתה "אש זרה אשר לא צוה אתם" (י"ג, 1).

מהי לדעתכם ה"אש זרה" שהצדיקה את עונשם של בני אהרון? מתי אנחנו מגדירים משהו כ"זר"? האם זר הוא תמיד פסול (חשבו על הזרים/הגרים במקרא)? איך מזהים "זר" רצוי ואיך זר שאיננו רצוי?

פרשת צו שקראנו בשבוע שעבר מסתיימת בשבעת ימי המילואים שבהם חנך משה את אהרון והכהנים לעבודה במשכן: "ויצא אהרון ובניו את כל הדברים אשר צוה יהוה ביד משה" (ח"י, 36). הפרשה שלנו פותחת ביום השמיני ומכאן שמה: "ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרון ולבניו ולקני ישראל" (ט"ו, 1).

בפרשה שני נושאים. הראשון שבו נעסוק קשור למלאכתם של הכהנים ביום השמיני. הנושא הנוסף מופיע בחלקה השני של הפרשה, ובו פירוט של החיות הטמאות והטהורות ומתן סימנים להבחנה ביניהן.

לאחר שבעת ימי המילואים מצווה משה את אהרון ובניו להקריב קורבנות שונים ולברך את העם. פרק ט מתאר את פירוט הקורבנות הרבים ואת התהליך שעוברים אהרון ובניו. בסוף הפרק מצוין: "ותצא אש מלפני ה' ותאכל על הספח את העלה ואת החלבים וירא כל העם וירנו ויפלו על פניהם" (ט"ו, 24). בטקס מוזכרים שני צדדים: מצד אחד אלוהים שמקבל את הקורבנות, ומנגד תגובת השמחה של העם על כך שהקורבנות התקבלו.

נסו להיזכר במקרים שבהם עשיתם מעשה חיובי. האם היה חשוב לכם שהצד השני יידע על המעשה? אילו תגובות עוזרות לנו להמשיך ולהתמיד במעשינו החיוביים ואילו מחלישות אותנו? האם פעם עשיתם מעשה חיובי אך מישהו חשב שהוא לא טוב?

נדב ואביהוא, שני בניו של אהרון, מחליטים להמשיך בתהליך הקורבנות ומקטירים קטורת, שהיא תערובת של בשמים שהיו

אתי פאלה ואכלתי חטאת היום היטב בעיני ה' (י"ט, 19). אנו רואים שאהרון יודע לענות, וכאשר לדעתו נדרשת תגובה לתיקון צוולה הוא מסהר לומר את דבריו. הוא לא חושב שאכילת החטאת על ידי בניו ביום מותם של שני בניו האחרים הנה המעשה הטוב בעיני אלוהים. משה משתכנע: "וישמע משה בעיניו" (י"ט, 20).

מדוע לדעתכם במקרה הראשון אהרון דומם ובמקרה השני הוא עונה ופורש את טענתו בפני משה? מתי לדעתכם עלינו לדמום ומתי אנחנו חייבים להגיב?

ביום השמיני לחנוכת המשכן, בשיאו של התהליך הגדול להכשרתו ולהכשרת

בניו לתפקידי הכהונה, חווה אהרון חוויה קשה. אהרון בוחר לשתוק. אולי הוא מקבל עליו את הדין, אולי הוא המום, אולי הוא מבין את אחריותו האישית? בהמשך אותו היום כאשר מופנית אליו האשמה ישירה על ידי משה, כאשר שוב שני בניו שלו חוששים במעשה לא ראוי – נחלץ אהרון להגנת בניו, החיים והמתים.

לסיום, חשבתי להוסיף רק פסוק אחד על העתים השונים לדמום ולהשיב, אך לא התאפקתי והארכתי:

ספר קהלת פרק ג:

"לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים: עת ללדת ועת למות עת לטעט עת לצקור נטוע:

עת להרוג ועת לרפוא עת לפרוץ ועת לבנות:

עת לבכות ועת לשחוק עת ספוד ועת רקוד:

עת להשליך אבנים ועת כנוס אבנים עת לחבוק ועת לרחק מחבק:

עת לבקש ועת לאבד עת לשמור ועת להשליך:

עת לקרוע ועת לתפור עת לחשות ועת לדבר:

עת לאהב ועת לשנא עת מלחמה ועת שלום:

שרי דרור

אם לתלמידה בגן קשת

לך דומיה תהילה

על שקט ואלוהים

לשאלה זו חשובה במיוחד לקראת יום השואה. הניסיון לתת מענה פשוטי לטרגדיות האנושיות, הנטייה לדבר את אלוהים, מהווים, כך עולה מכל הציטוטים לעיל, פגיעה בקודש. זהו החוט המקשר בין אהרון לרבי ישמעאל. זוהי הגערה של רבי חנינא.

במאמרו "לאהוב את התורה יותר מאשר את אלוהים", מפרש הפילוסוף יהודי-צרפתי את הסיפור הקצר "יוסל רקובר מדבר אל אלוהים" (מוסלץ מאוד לקריאה ביום השואה). וכך הוא כותב: "מה משמעותו של סבל החפים? כלום אין הוא מעיד על עולם נטול אלוהים [...] התגובה הפשוטה ביותר, הנפוצה ביותר, תהיה בחירה באתיאיזם. זאת גם תהיה התגובה ההגיונית ביותר של כל אלה שעד לרגע זה תפסו את האלוהים כמין אלוהות של גן ילדים. [...] אבל אני חייב לשאול את האנשים האלה: באיזה מין שד צר-אופקים, באיזה מין קוסם מוזר אכלסתם את השמים שלכם, אתם, המכריזים היום שהשמים האלה בעצם ריקים? [...] בדרך המובילה אל האל האחד יש תחנת-ביניים שאין בה אלוהים. שהמונותיאיזם האמיתי חייב לעצמו את התשובה לדרישות הלגיטימיות של האתיאיזם. אלוהים של אדם בוגר מתגלה בדיוק בריק של השמים הילדותיים." המעבר מהתיאור כאן בין ילדות לבגרות בתחום האמונה עובר דרך דממה. זאת של אלוהים, "קול דממה דקה", ובתגובה, זאת של האדם שלא מסהר לדבר בשם מה שנשגב ממנו. לך דומיה תהילה.

בן לנדאו

אב לתלמידים בגן ובכיתה ג' קשת

חשוב כי הוא מופיע במקומות אחרים בתנ"ך, שיכולים להאיר את עינינו באשר לתפקיד הדממה. בהתגלותו של אלוהים אל אליהו הנביא בספר מלכים א' (י"ט, י"א) נאמר: "ועמדת בְּהַר לְפָנַי הַיְהוָה הַי עֵבֶר וְרוּחַ גְּדוּלָה וְחֶזֶק מְפָרֵק הָרִים וּמִשְׁבֵּר סְלֵעִים לְפָנַי הַי לֹא בְרוּחַ הַי וְאַחַר הָרוּחַ רָעַשׁ לֹא בְרָעַשׁ הַי וְאַחַר הָרָעַשׁ אֵשׁ לֹא בָאֵשׁ הַי וְאַחַר הָאֵשׁ קוֹל דְּמָמָה דְּקָה. וַיְהִי כַשְׁמַע אֱלֹהֵינוּ וַיִּלֵּט פְּנֵינוּ בְּאֲדָרְתוֹ וַיֵּצֵא וַיַּעֲמֵד פֶּתַח הַמַּעְרָה." איתני הטבע, כוחות אדירים, תופעות אל טבעיות, כל אלה שמזוהים לעתים קרובות כהופעות אלוהיות לא מבשרות כלום. אליהו מגלה את הקדוש ברוך הוא דווקא מתוך הדממה. ומול התגלות אלוהית מתוך ההעדר והשקט, גם האדם חייב ללמוד את ערך השקט, וכפי שאומר זאת ספר תהילים: "לך דומיה תהילה". או במילים אחרות: הדממה טומנת בחובה ערך, חיפוש אחר אלוהים עשוי להיות גדול מקריאות בקול גדול או מסטיקרים על פגוש של מכונית "הקב"ה אנחנו אוהבים אותך".

זוהי גם הבנתו של רבי חנינא בתלמוד. הוא שמע איש שהתפלל ואמר: "האל הגדול הגיבור והנורא והאדיר והעוז והראוי החזק והאמיץ והודאי והנכבד..." כשהבין רבי חנינא שהאיש סיים, גער בו ושאל אותו איך הוא משער בנפשו שאפשר למצות את שבח הבורא. ואם כן, הוא ממשיך, אלמלא היה משה רבנו טובע את שלשת התארים "האל הגדול הגיבור והנורא" לא היינו יכולים אפילו את אלה לומר. הניסיון לדבר, במילים אנושיות על אלוהים, נדונה לכישלון.

למה זה? מה חיוני בדומיה התשובה

מותם הטרגי של בני אהרון לא נותן מנוחה. הוא אחד מהנושאים הבעייתיים ביותר של הסיפור המקראי ולא בכדי הוא משמש בסיס לשני מאמרים השבוע. אותי תופס דווקא השקט: וידום אהרון. השקט הבלתי נסבל הזה, שזועק עד לב השמים, שמזעזע את כל העולם. האינסטינקט הראשוני הוא למחות נגדו ולומר לאהרון: זעק. קלל. השתולל. השקט הזה מזכיר לי שקט אחר, שמופיע בסיפור תלמודי מפורסם על מותו של רבי ישמעאל, הכהן הגדול. באופן מפתיע, או שלא כל כך במפתיע, רבי ישמעאל, באשר הוא כהן גדול, הוא מצאצאיו של אהרון. הוא עונה על ידי הרומאים שהפשיטו אותו מצורו בעודו חי. צווח רבי ישמעאל עד שמלאכי השרת הזדעזעו ושאלו את הקדוש ברוך הוא: "זו תורה וזו שכרה?" אך יצאה בת קול והכריזה: "אם אשמע קול אחר אהפוך את העולם לתוהו ובוהו." ואכן שתק רבי ישמעאל. אל מול הסבל הנוראי המתבונן מהצד מוחה ולא יכול לקרוא את התיאור או לראות את הנעשה בלי להרים את קולו ולבקש רחמים על הסובל, במקרה של רבי ישמעאל; או לפחות להביע את הסבל שטמון במצב, במקרה של אהרון ובניו. אך גיבורינו שותקים בלי להרפות משתיקתם. נדמה שאת השקט שלהם אפשר לחשש ואף לחתוך בסכין, כי הוא נוכח ומוחשי הרבה יותר מכל המילים שיכולים להיאמר במצבים אלה.

אין כאן מקום לנתח לעומק מה שכל אחד מהסיפורים האלה מלמד אותנו. ובכל זאת, המרכיב המרכזי, השתיקה, לא מפסיק לקרוא לי להעמיק בפשרו. ואם לדייק, לא מדובר בשקט כי אם בדממה. לא כתוב "וישתוק אהרון" או "ויחוסם אהרון את פי", אלא: "וידום אהרון". דיוק סמנטי זה

ראינו: רותי פרוש ואריאל ידין

אמיר (39) שרון (35) הראל (6) קורן (4) הילי (3 חודשים)

● אמיר נולד בנהריה וגדל בעכו. בן שני מתוך ארבעה ילדים. בגיל 15 (כיתה י') החליט לעבור ללמוד בחיפה בבית הספר בסמ"ת. רצה ללמוד מקצוע, והודיע להורים שהוא עובר ללמוד בחיפה. למד י"ג-י"ד, הוסמך להנדסאי חשמל. שירת בחיל האוויר כמדריך ברמת דוד. לימד מקצועות חשמל, פיסיקה ומתמטיקה בבית ספר מונחה חיל האוויר. אחרי הצבא עשה טיול ארוך (כמעט שנה) במזרח: הודו, נפאל, תאילנד. אחרי הטיול עבר לתל אביב, והתחיל ללמוד משפטים. ● תוך כדי הלימודים נקרתה בדרכו ההזדמנות לפתוח את העסק שהוא מנהל היום. ● שרון נולדה בקפלן. גרה בכפר ורבורג, באר שבע ומיתר. משפחתה היא מהמייסדים של מיתר. בצבא שירתה במודיעין. כבר בחופשת השחרור עברה לגור בתל אביב. "העיר הגדולה תמיד משכה אותי". ● למדה נטורופתיה במשך ארבע שנים, אבל החליטה לא לעסוק בזה. "לא הרגשתי באותה תקופה פנויה לטפל באחרים". ● במהלך הלימודים הכירה את אמיר. ● **העסק:** אמיר מנהל את 'ביופורום', חברה שמספקת לימודי המשך יישומיים לחברות ביו-רפואיות. לדוגמה, חברת תרופות מפתחת מוצר חדש וצריכה ללמד את עובדיה להשתמש בטכנולוגיה שאינה מוכרת להם, או להתעדכן ברגולציה חדשה. לביופורום יש מאגר מומחים גדול מהארץ והעולם ויכולת ללמד, לייצר וללוות את התהליכים הללו. ● **היכרות:** בתחילת דרכו העסקית ארגן אמיר פעילויות הדרכה במלון כפר המכביה. באותו זמן שרון עבדה במחלקת ההזמנות בכפר המכביה. כך הכירו,

ומהר מאוד עברו לגור ביחד. ● התחתנו ב-ט"ו באב, 2000. ● **קבלה:** בעקבות אמיר שניהם למדו במרכז ללימודי קבלה. בשביל שרון, שבאה מבית מאוד חילוני, זה היה "מפגש תרבותי". שרון: "למדתי המון על היהדות דרך זה". למדו במרכז ארבע שנים עד שהרגישו שמיצו את הלימודים שם. לקחו את הדברים הטובים והמשיכו ליישם בחיי היום יום. ● כשעברו למזכרת בתיה גילו את קשת. זה אחד הדברים שגרם להם להישאר, ולא לחזור לתל אביב. ● **חילונים:** יש אלוהים? שרון: יש, בוודאי. אמיר: אני לא מרגיש, מהמקום שאני נמצא היום, שצריך לקיים את כל המצוות. יותר חשוב לי החיבור בין אדם לאדם, צרכים של כבוד, סבלנות אהבה ונתינה ללא תנאי, חשיבה חיובית ואמונה בעצמך. ● שרון למדה איפור מקצועי. מאפרת בטלוויזיה וגם לאירועים. עובדת כפרילנסרית באיפור וגם מנהלת את מחלקת שיווק הכנסים והתערוכות בחברה של אמיר. ● **ימים נוראים:** ראש השנה ויום כיפור חוגגים הלכתית עם קבוצה של למעלה ממאה איש, כבר שש שנים במלון לביא. לילדים זה נותן המון להיות בבית כנסת ולחוות את החג בצורה כזאת. ● **שמות הילדים:** הראל - חוזק, עוצמה. קורן נולד בנר ראשון של חנוכה. קורן משמחה וקורן אור. הילי - ילי לפי ע"ב שמות: תעצומת נפש, לא לפחד. ע"ב שמות (עב = 72) אלו 72 צירופי אותיות (כמו ילי) שיש בהם סגולות מיוחדות על פי הקבלה. ● **ארוחה משפחתית:** שישי בערב תמיד קידוש וארוחה משפחתית. בשבת עושים הבדלה ומבקשים בקשה אישית להמשיך השבוע חוץ מזה לפחות עוד פעמיים בשבוע שרון מבשלת. ● אמיר משתדל להגיע הביתה עד 18:30. אחר כך סדר פעולות מוקפד. משחק קצת עם הילדים. מכינים ארוחת ערב. מקלחות. סיפור. ב-20:15 הילדים כבר ישנים. ההורים מכבים אורות ב-23:00. (לפעמים אמיר נותן עוד שעה שעתיים עבודה, "משתדל שלא"). ● **סיכום:** אמיר: "אנחנו מונעים משמחה. כשאני קם בבוקר אני אומר 'מודה אני מכל הלב'.

משפחות המצונינות להשתתף במדור, נא ליצור קשר עם רותי פרוש 054-8184423.

בקרובי אקדש

תאונה סיבותיה ונסיבותיה

בפרשה מתוארת תאונת אימונים. נדב ואביהוא לא שמו לב להוראות הבטיחות ונהרגו. אם אי אפשר לכעוס על אלוהים תמיד אפשר לכעוס על המערכת. בימינו היו כנראה מקימים ועדת חקירה ומדיחים את האחראי לכתיבת הוראות הבטיחות וגם את אחראי המשמרת. אבל מכיוון שחמשה כתב את הוראות הבטיחות ואהרן היה אחראי משמרת, הוחלט לטאטא את המחלל מתחת לשטיח. "יודם אהרון".

ואולי כך עדיף. לפעמים אני חושב שהניסיון למצוא תמיד את הסיבה לתאונה, ויותר סכך תמיד למצוא אשם, אינה אנושית ואינה מניחה מקום לאנשים

נשרפו. למה? כתוב שהם לא עשו בדיוק מה שהוא רצה, אז מה אם הם התבלבלו קצת או רצו משהו אחר? בגלל זה להרוג אותם? וחץ מזה, אני כבר לא מאמין באלוהים. ביקשתי ממנו בקשה בכותל והוא לא קיים אותה".

כנראה שכל אגנוסטי (כופר) עובר בחייו שלב שבו הוא כועס על אלוהים. אינני יודע אם זה מעיד על זיקנה, אדישות, שלווה או סתם ייאוש, אך אני אינני כועס על אלוהים. איך אפשר לכעוס על מישהו שאיננו קיים?

"וַיִּקְחוּ בְנֵי-אֶהֱרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ סַחֲתָתוֹ, וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֶשׁ, וַיִּשְׂמוּ עָלֶיהָ, קִטְרֹת; וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה', אֶשׁ זָרָה--אֲשֶׁר לֹא צִוָּה, אֹתָם. בַּ יִּתְּצָא אֶשׁ מִלִּפְנֵי ה', וַתֹּאכַל אוֹתָם; וַיָּמָתוּ, לִפְנֵי ה'. ג' וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אֶהֱרֹן, הוּא אֲשֶׁר-דָּבַר ה' לְאָמֹר בְּקִרְבֵי אֶקְדֹּשׁ, וְעַל-פְּנֵי כָל-הָעָם, אֶכְפְּד; וַיִּדָּם, אֶהֱרֹן."

בפרשת "שמיני" לפני שנתיים חזר שגיאי מבית הספר, כועס מאוד על אלוהים. הוא לא הסכים לקבל את התגובה שלו כלפי נדב ואביהוא. "הם באו עם המחנות שלהם ושחו קטורת כמו כולם אבל הם

חילוני, מתי פעם אחרונה פתחת את התני"ך אבל באמת בשביל לקרוא, קריאה אמיתית, פרק אחרי פרק, לנסות להבין מי נגד מי ולמה. אלף פעם אמרו לך ואמרת לעצמך שאתה חייב את זה לעצמך, אז למה אתה לא עושה את זה? אני חושב שאני סבין אותך. יש לך טראומה מודחקת עם השפם והקול הגבוה. אכן תמונות קשות.

ולא המערכת, אז הצעירים הללו נהרגו בגלל סיבה סתמית (מחתות, נהג שיכור דרס אותם, טבע בים, התקף לב במשחק כדורסל והוא רק בן 22), ואין לכך שום משמעות. וכיצד נעמוד מול הריקנות?

שגיא שלי, המשך לכעוס. אם נביט למציאות ישירות בפנים ונקבל אותה, הרי שנבלע בתוך תהום שחורה. נמשיך לכעוס, ונכתוב דפי זיכרון והצגות ופרשנויות. נמשיך לזעום, נכתוב, וניצור ונאשים ונתווכח בפיסת אדמה קטנה זו על כוכב לכת בינוני במערכת שמש בינונית בגודלה בשוליה של גלקסיה לא גדולה במיוחד (200 מיליארד כוכבים בלבד) מתוך 100 מיליארד גלקסיות. והעיקר, שנמשיך לאהוב.

ישי להמן

אב לתלמידים בכיתות א' וג' קשת

לגדול ולצמוח. המנהיגים הגדולים משה ודוד, דרך רבן גמליאל ועד בן גוריון, לא היו שורדים אפילו קדנציה בימינו. לדעתי שכבת המנהיגים הכה בינונית שצמחה לנו בדור האחרון היא בחלקה פרי תרבות החקירה הזו.

"בקרובי אקדש". אין זה מקרה שבכל מקרה טרגי בשנים האחרונות - הרצח הנורא בישיבת מרכז הרב, הפיגוע במומבאי - מובא פסוק זה. שהרי אם אלוהים לא אשם והמערכת לא אשמה אז צריך למצוא הסבר אחר. המוות רק מחזק את המשמעות של חיי ההרוג, ובכך מעניק משמעות גם למותו. הסיבה שהוא נהרג היא כי ההרוג היה מיוחד ובכך קידש שם שמים ואת שמו, שהרי אם לא אז איך נוכל להסביר לעצמנו את האובדן הנוראי? אם לא אלוהים

משחק קשת לשבת

נעה ויהודה זלצברג

בבית הכנסת קוראים את פרשת שמיני, ובבית הספר ילדי כיתה ב' לומדים בלוח הכפל את כפולות שמונה. לפיכך החידה תעסוק במספר שמונה (ובמספרים קרובים). פרשת שמיני עוסקת בין השאר בחיות טהורות (המותרות באכילה) וטמאות. לפניכם שתי משימות:

1. מיצאו בלוח את כפולות המספר 7 לפי הסדר (7א, 7ב, 7ג, 7ד, 7ה, 7ו, 7ז) ורישמו בקווים למטה את האותיות המצורפות לכפולות. אם רשמתם נכון, יתקבלו שמות של שלוש בהמות לא כשרות המוזכרות בפרשת שמיני.
2. רוצים גם חיה כשרה? השחירו משבצות בהן מופיעות כפולות של 4 או 8, ויתקבל שם של ציפור כשרה למאכל.

בהצלחה!

36 ט	24 ד	72 ם	11 ב	49 ח	28 ש	31 ת	12 ק	71 ט	56 ז
63 י	21 ל	4 כ	70 ר	22 ס	40 ה	7 ג	48 ע	65 ב	20 צ
16 ע	35 פ	88 ן	14 מ	64 ך	8 א	19 ץ	80 ו	42 נ	32 ף